

Rättelse att bifogas FV-Nytt 1/68

Bildförväxling

FLYGVAPEN-NYTT:s redaktion beklagar att en bildförväxling skett i detta nummer (1/68) längst till höger på sid 11. Bildtexten skulle gälla det under 1944 nya bomb- (attack-) planet SAAB B 16 A, då tillfört Västmanlands flygflotilj (F1). I stället har införts en bild av vårt brittisk-byggda och under beredskapsåren i ett ex förekommande "provflygplan" P 5, fabriksbeteckning Handley Page Hampden. Detta var försett med två originalmotorer BP XXIV (Bristol Pegasus XXIV) på 840 hk/1200 m, och hade en toppfart av ca 380 km/tim.

1944 och beredskapen

□ □ I FLYGVAPEN-NYTT nr 4—5/1967 lästes dels en översiktlig redogörelse för de kritiska lägena i vår omvärld under beredskapsåret 1944, dels närmare om vårt flygvapens numerär vid årets början, ävensom det mest uppmärksammade om 1944 års händelser och åtgärder på beredskapfronten t o m maj. □ I detta nummer läser vi om fortsättningen, bl a om beredskapsökningarna i början av juni 1944, vid tiden för västmakternas länge väntade — då omsider igångsatta "Operation Overlord" — invasion västerifrån på franska sidan av Engelska kanalen. Syftet härmed var såsom känt att betvinga Hitlers sk Festung Europa på vår världsdels fastland. □ Höstens från ca medio augusti påbörjade svenska beredskapslätnader samt omgrupperingarna av svenskt beredskapsflyg norrut, i det rysk-finska fortsättningskrigets slutskede, skall också belysas. □ □ □

Av överstelöjtnant NILS KINDBERG

En rad underrättelser före och omkring månadskiftet maj—juni 1944 börjar klargöra för världen, att den länge väntade "andra fronten" i väster snart står inför sitt förverkligande. Ovissheten om vart anfallets tyngdpunkt skall förläggas är dock länge stor. En del gissar på franska kusten vid Medelhavet, många på Pas de Calais, några på belgisk—holländska kusterna, vissa åter på danska eller norska stränder.

PLÖTSLIG KLARHET

Den 6 juni 1944 får världen visshet. Föregångna och möjliggjorda genom ett 11.000-tal brittiska och amerikanska flygplans upprepade slag under ett par

månader mot industrier, kommunikationer, försvarsanordningar och stridskrafter m m i västra Tyskland och dess ockuperade områden i väster, ävensom i slutmomentet mot radarstationerna vid Kanalkusten och Nordsjön, kustbatterierna och broarna över nedre Seine och Loire, träffar västmakternas flyg- och sjöburna invasionsvägar Normandies kust och tyskarnas sk Atlantvall, mellan floden Orne (sydväst Le Havre) och Corentinhalvön (söder Cherbourg). Invasionsstyrkans toppman på flygsidan är brittiske Air Chief Marshal *Arthur Tedder*. Hans underbefälhavare för invasionsflyget är Air Marshal *Trafford Leigh-Mallory*.

Tedder är vidare närmaste man och ställföreträdare för den västallierade

Den historiska dagen — 6 juni 1944 — "Operation Overlords" andra skede har börjat.

Artikelförfattaren, överstelöjtnant **Nils P. A. Kindberg**, firade i mars i år 50-årsdagen av en av sina många flygbedrifter. □ Det var nämligen den 6 mars 1918 som dåvarande armelöjtnanten Kindberg flög sträckan Umåå—Vasa med ett till Finlands försvar skänkt flygplan, "Aeroplan nr 1 greve von Rosen". Ett finskt flygvapen var fött. □ I samband med jubileet gjorde därför Finlands Rundradio genom sin Sverige-reporter, Esko Tommola, en TV-intervju med överstelöjtnant Kindberg (t h).

Tyska V1:or kraschlandar i Sverige och "svensk" V2:a byts mot ny engelsk radar

överbefälhavaren, USA-generalen "Ike" (Dwight) *Eisenhower*, som för högsta befälet över hela företags flyg-, flott- och arméstridskrafter. På marksidan leds detta närmast av kände brittgeneralen *Montgomery* som armégruppchef, med två arméchefer underställda, engelsmännen *Dempsey* och amerikanen *Bradley*. Der krigs- och världshistoriska företaget möjliggörs också till stor del av förenade brittisk-amerikanska sjöstridskrafter under amiral *Ramsay* (britt) välregisserade, unisona och effektfulla medverkan.

I Sverige ger ÖB — generalen *Helge Jung* — bl a chefen för flygvapnet och sina övriga direkt underställda chefer m fl fortlöpande orienteringar om den i Normandie igångsatta landstigningen och

om det skickelsediga företags fortsatta utveckling från kusten inåt Frankrike — så långt detta här är känt. Han orienterar vidare om sina närmast avsedda, svenska beredskapsförstärkningar.

ALARMERANDE RAPPORTER

Den 9 juni nås vi av underrättelser, att västmaktsföretag mot de tyska styrkorna i Danmark och Norge även kan vara förestående. I ett sådant läge ökas riskerna för svensk del. ÖB anbefaller därför förstärkning av vårt gränsförsvar i sydväst och väster och utverkar hos regeringen inkallandet av ny täcktruppomgång vid armén.

För flygvapnets del beordrar ÖB sam-

ma dag verkställighet till den 10 juni kl 10.00 av förut anbefalld och förberedd utspridning m m av flygplanen på flygvapnets depå- och övningsflygfält. Likaså befäller han den 9 juni, att spärrning av flygfälten (med landningshinder och mineringar) skall ske, enligt särskilda, utförliga bestämmelser. Kraven på sådana spärrningar lärtas få dagar efteråt, på av chefen för flygvapnet gjord hemställan.

OMEDELBAR BEREDSKAP

Den 10 juni kommer så ÖB:s order om krigsorganiserande av ytterligare flygvapenförband. Det betyder, att utöver förut krigsorganiserat jaktflyg och spänningsflyg m m nedan nämnt bomb- (at-

Invasjonen leddes av (sittande fr v): Tedder, Eisenhower och Montgomery samt (stående fr v): Bradley, Ramsay, Leigh-Mallory och Bedell-Smith.

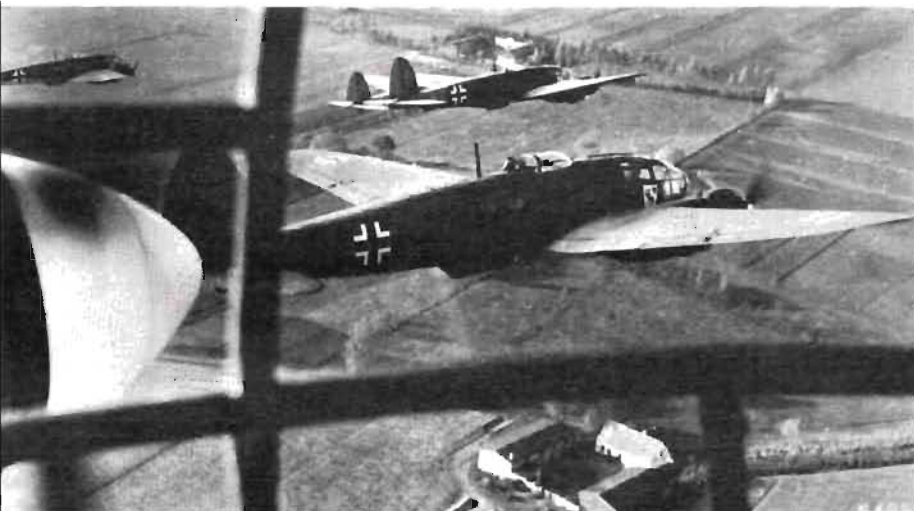
tack-) flyg och spaningsflyg m m omedelbart skall krigsorganiseras enligt följande:

- Västgöta flygflottilj (F6), med tre divisioner SAAB B 17,
- Skaraborgs flygflottilj (F7), liksom med tre divisioner SAAB B 17,
- av Jämtlands flygflottilj (F4) en lätt bomb- (attack-) division SAAB B 17,
- två ordinarie A-basbataljoner, en vid vardera av de två förstnämnda flottiljerna,
- av Östgöta flygflottilj (F3) en spaningsdivision (3/F3), med sex flygplan SAAB S 17 L och två plan S 14 (Fieseler Storch),
- av Södermanlands flygflottilj (F11), — en fjärrspaningsdivision (1/F11), med åtta S 16-plan (Caproni Ca 313); i samband härmed skall divisionens tidigare till Gotland detacherade, utökade Capromigrupp återgå till fastlandet; vidare bestäms,

- vid vardera F6 och F7 för flottilstab och två lätt bomb- (attack-) divisioner sex timmar, för flottiljernas återstående division 24 timmar,
- vid F4-divisionen sex timmar, och
- vid de två spaningsdivisionerna (3/F3 och 1/F11) under dagar för ett plan en halvtimmes startberedskap och för återstoden av respektive division sex timmar.

SAMTRIMNING

Chefen för flygvapnet utger samma dag — i anslutning till ÖB-order — signalledes order till berörda eskader-, flottilj- och flygbasområdeschefer om de nyorganiserade förbandens beredskapsverksamhet fr o m den 15 juni för neutralitetsvakt. Orderna meddelar vidare de av ÖB fastställda beredskapstiderna samt därutöver vissa grunder för utbildning och signaltjänst. Om utbildningen sägs:

Heinkel He 111 — tyska bombplan från ca 1939—40. Toppfart ca 410 km/tim. Sju automatvapen och upp till 2,3 tons bomblast. Vid insättandet 1940 mot England förlorades ett stort antal. Under tiden för 1944 års invasion var tyska Luftwaffe i det närmaste lamslaget och frånvarande. En del He 111-plan användes då på de sviktande fronterna i öster.

- att F11:s beredskap för spaning från ostkusten får upphöra.

MEDGIVEN MINSKNING

Genom andra orderpunkter medger eller anbefaller ÖB samtidigt bl a:

- att flygstyrkorna får reduceras så mycket, som fortsatt central utbildning kräver,
- att ovan nämnda för neutralitetsvakt nyorganiserade förband skall baseras på för krigsfall I (krig mot Tyskland) fastställda baser — dock får högst en division av Västgöta flygflottilj stå kvar på depån och divisionen ur Jämtlands flygflottilj endera kvarstå på depån eller baseras på krigsflygfält i närheten, samt
- att order om beredskapstider och orienteringar om arméns och marinens beredskapsökningar snart kommer.

Den 13 juni fastställer ÖB beredskapstiderna. De blir:

- grundläggande flygslagsutbildning (GFSU) liksom fortsatt flygslagsutbildning (FFSU) skall fortsätta i möjlig omfattning,
- förbanden skall samtrimmas,
- bastjänst samt så långt som möjligt underhållstjänst skall inexerceras,
- särskild vikt skall läggas vid alarmeringsövningar (uppträdande vid oförmodat anfall).

Med de tidigare organiserade jakt- och spaningsförbanden samt de här ovan angivna, nytillkomna bomb- (attack-) och spaningsförbanden fortsätter så vår beredskapskrävande, av stor ovisshet om morgondagen präglade neutralitetsvakt.

VÅR VAKT I LUFTEN

En översikt över flygvapnets på sommaren 1944 från mitten av juni för omedelbar neutralitetsvakt organiserade förband, underställda ÖB via flygvapenchefen, beträffande bomb- (attack-) flyg,

spaningsflyg och basförband också via eskaderchefer, återfinns nedan. Det direkt armé- och marinsamverkande flyget kvarstår under vissa chefer ur armé och marin såsom tidigare — i stort sett enligt i FLYGVAPEN-NYTT nr 4/1967 (sid 25—26) angiven indelning m m.

Underställt flygvapenchefen finns på sommaren:

Jaktflyg: — 120 jaktplan:

- Svea flygflottilj (F8), med ordinarie bas flottiljdepån Barkarby, flottilstabsgrupp och tre J 9-(Seversky-Republic)-divisioner, inalles 40 plan — härav en division från 1 augusti på krigsflygfält i Skåne, för tillfällig förstärkning av jaktflygberedskapen i syd,
- Göta flygflottilj (F9), med ordinarie bas flottiljdepån Säve, flottilstabsgrupp och en FFVS J 22-division, s:a 16 plan, samt två J 11-(Fiat CR 42)-divisioner, s:a 24 plan — inalles 40 plan — härav en division 15/7—15/8 för övningar baserad i Skåne,

tion Overlord" i juni 1944. Spitfire Mk IX (1942) toppfart ca 665 km/tim; Spitfire Mk XIV (1944) toppfart ca 710 km/tim.

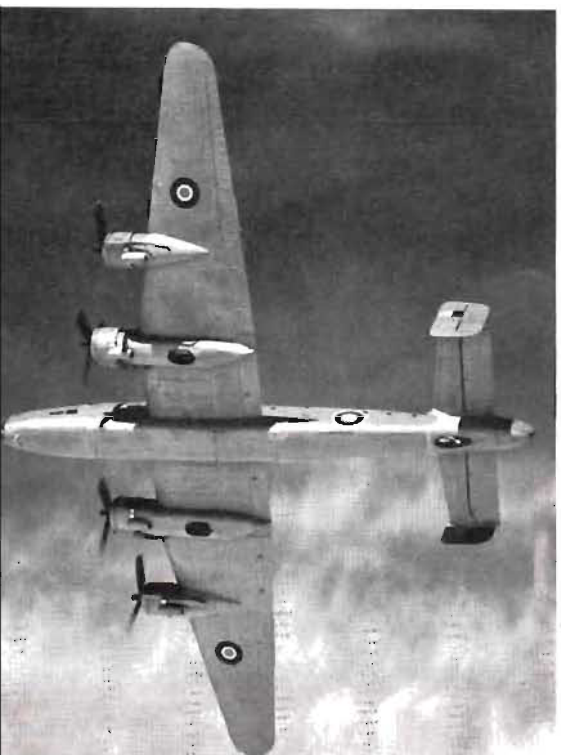

- Skånska flygflottiljen (F20), med ordinarie baser flottiljdepån Bulltofta samt ett övnings- och ett krigsflygfält i östra Skåne, flottiljstabsgrupp och tre J 20- (Reggiane Re 2.000 Falco I)-divisioner, inalles 40 plan — härav 31/7—4/8 två av divisionerna tillfälligt baserade med en i Värmland och en vid Kalmar för övningar.

Bomb- (attack-) flyg — 92 lätta bomb- (attack-)plan:

- Västgöta flygflottilj (F6), på tillfälliga baser (krigsflygfält) i Västergötland, flottiljstabsgrupp och tre SAAB B 17-divisioner — inalles 40 plan,
- Skaraborgs flygflottilj (F7), baser flottiljdepån Sätenäs och ett krigsflygfält i Västergötland, flottiljstabsgrupp och tre SAAB B 17-divisioner — inalles 40 plan,
- av Jämtlands flygflottilj (F4), på krigsflygfält i Jämtland, en SAAB B 17-division — 12 plan.

Spaningsflyg — ca 35—40 spaningsplan:

- Södermanlands flygflottilj (F11), med en fjärrspaningsdivision (1/F11) bas krigsflygfält i Närke, 12 tvåmotoriga S 16 (Caproni Ca 313),
- en fjärrspaningsgrupp (1:a grp 2/F11) bas F7 depå Sätenäs, 6—8 S 16,
- en fjärrspaningsgrupp (1:a grp 3/F11) bas krigsflygfält i Skåne, 6—8 S 16,
- av Östgöta flygflottilj (F3) en spaningsdivision (3/F3) bas annat krigsflygfält i Skåne, sex SAAB S 17 och två S 14 (Fieseler Storch).

Krigsbasförband — tre A-basbataljoner m m:

- en A-basbataljon på två krigsflygfält i Västergötland,
- en A-basbataljon på en flottiljdepå och ett krigsflygfält, båda i Västergötland,
- en A-basbataljon på en flottiljdepå och ett krigsflygfält i Skåne,

SAAB B 18 A — medeltungt svenskbyggt bombplan med två svenskbyggda 14-cylindriga dubbelstjärnmotorer typ SFA Twin Wasp STW C 3. Vapen: tre 13,2 mm akan, bomblast ca 1 ton. Planets toppfart ca 465 km/tim.

- ett baskompani på ett krigsflygfält i Jämtland, samt
- stationsavdelningar e. d. på övriga aktuella flygfält.

Depåförband, flygverkstäder m m:

- flottiljernas depåer,
- skolförband och andra utbildningsanstalter,
- tre centrala flygverkstäder m m.

Sedan ovan skildrad organisation slutförts och basering intagits fortgår beredskap för neutralitetsvakt och krig samt utbildning av personal och förband rutinnässigt. Den svenska civila flygindustrins krävande arbeten på konstruktion och produktion av nidsenlig flygmateriel o d bedrivs såsom förut i en hårt forcerad takt.

ANGELÄGEN FRÅGA

Den intresserade frågar sig säkert vid läsningen av ovanstående: varför är inget "tungt" (tvåmotorigt) bomb- (attack-)

flyg med i neutralitetsvakten på sommaren 1944? Svaret är följande:

Vår enda "tunga" flottilj enligt gällande försvarsordning (1942 års "försvarsplan") Västmanlands flygflottilj (F1), som ditintills varit organiserad för och utrustad med 1930-talets och det tidiga 1940-talets huvudsakligen tysktillverkade B 3-plan (Junkers Ju 86 K i flera versioner), är 1944 sedan april i färd med "ombeväpning" genom tillkomst av från SAAB successivt nylevererade helsvenska och för tiden vida modernare plan typ B 18 A, vilka försetts med av Flygmotor i Trollhättan skickligt framställda "Svenska Twin Wasp"- (STW C 3) motorer på ca 1.100 hk. Med övergången till den nya flygplantypen följer behov av omskolning till och inflygning på denna, samt krav på fortsatta övningar med den nya typen för såväl mark- som flygande personal.

Den 15 juni — den närmast aktuella tiden — har antalet nya plan av B 18 A-typ ännu inte nått hel divisions styrka. Först följande år, under första kvartalet 1945 är Västmanlandsflottiljens "nybeväpning" med de helsvenska B 18 A-planen genomförd till full numerär (ett 60-tal plan).

NÅGRA BEREDSKAPSDRAG

Under sommaren 1944 märks bl a nedanstående drag och växlingar i svensk flygberedskap:

- den 14 juni ställs ytterligare två sjöspaningsplan (typ S 17 S) till marinchefens förfogande, utöver tidigare erhållna 15 (jämte reservplan); de senast tillförda inlemmas i 6/F2, baserad vid sjön Mjöln, sydväst Alingsås,
- den 19 juni — sedan utrikesläget börjat klarna m m — kan jaktflygberedskapen vid Skånska flygflottiljen (F10) sänkas något, i fortsättningen till:

Handley Page Halifax VIII — tungt bombplan från ca 1942—43 ur R.A.F. "Bomber Command". Planet var en av de brittiska typer, som jämte Avro Lancaster och De Havilland

Mosquito m fl användes i den invasionsförberedande bomboffensiven 1943—44. Toppfart ca 460 km/tim. Max bomblast ca 3,6 ton.

- en jaktrote i högsta startberedskap,
- en jaktrote i fem minuters startberedskap,
- en jaktgrupp i två timmars beredskap, allt under dager, samt
- återstoden av flottiljens flygstyrka i beredskap B (startberedd inom sex timmar),
- den 1 juli — inför det nya uppsättningsåret, det tredje efter ikraftträdandet av 1942 års flygorganisation — och närmast med anledning av däri fastställd samtidig tillkomst av två nya flygflottiljer (F14 Hallands flygflottilj, Halmstad och F17 Blekinge flygflottilj, Kallinge), samt pågående leveranser av ny flygmateriel m m — fastställer flygvapenchefen vissa med anledning härav behövliga ändringar och tillägg till flygvapnets från föregående höst gällande, samfällda krigsorganisations- och beredskapsorder,
- genom ordern bestäms eller meddelas bl a:
 - att vissa nya grunder för förvaring av basförbandens krigsutrustning kan väntas bli fastställda,
 - att den dittills av Roslagens flygflottilj (F2) uppsatta torped- (T 2-) divisionens kommande överflyttning till nya Blekinge flygflottilj (F17) skall förberedas,
 - att vid Kalmar flygflottilj (F12) ytterligare en lätt bomb- (attack-) division (3/F12, flygplan typ SAAB B 17) och ett nytt baskompani (3/B12) skall tillkomma,
 - att vid vardera av de från 1 juli 1943 påbörjade nya jaktflottiljerna Bråvalla flygflottilj (F13) och Upplands flygflottilj (F16) nu såväl depåstab och specialdivision (vakt- och markutbildningsenhet) skall tillkomma, samt
 - att vid dåvarande Norrbottens flygbaskår (F21) s:a tre fulltaliga basbataljoner (varav en ny — B123) också skall uppsättas vid krigs- (beredskaps-) organisation,
 - den 10 juli anhåller flottiljchefen F4 om medgivande till byte inom neutralitetsvakten mellan förbandets 1:a och 3:e divisioner, av utbildningsskäl — den 18 juli lämnas det begärda medgivandet,
 - den 12 juli förbereder flygvapenchefen tio av sina flottilj- (depå-) chefer på en snart förestående åtgärd — or-

ganiserandet genom dessas försorg av en 20 mm luftvärnsautomatkanontropp vid vardera depån, avsedd för medverkan i skyddet av respektive flygfält, i första hand mot luftland-sättningar — han anger också vissa riktlinjer för kommande utbildning med 20 mm pjäserna,

- den 14 juli följer en ÖB-order att den förhandsmeddelade åtgärden skall verkställas.

V-BOMBER ÖVER SVERIGE

Redan under november 1943 har Sverige gjort bekantskap med Herr Hitlers tidigare på året mot England insatta "hemliga" repressalie- eller "V"-vapen (V = Vergeltung = vedergällning). Delar till två sådana av typ V 1, vilka förirrat sig hit från den tyska försöks- och utvecklingsanstalten för robotvapen vid Peenemünde (nordväst om Stettin), påträffas då nära Utlängans fyr i Blekinge och syd Nybro i södra Skåne. Under år 1944 hamnar ytterligare ett antal mer eller mindre deformerade V 1:or i södra Skåne och östra Småland.

■ ■ Den 13 juni 1944 nedfaller och briserar en annan, betydligt större och kraftigare tysk projektil av raketypt rätt invid Gräsdals gård, nära Bäckebo kyrka, 36 km nordväst Kalmar. Resterna (ca två ton metall m m) hopsamlas och förs till Stockholm för expertundersökning och försök till rekonstruktion. Det visar sig vara resterna av en V 2-robot. Med svenska regeringens medgivande förs sedan delarna i augusti 1944 med ett brittiskt transportflygplan till Storbritannien.

BYTE: V2:A MOT RADAR

Som kompensering för denna tjänst får vi i utbyte mot V 2:ans rester möjlighet till förmånligt inköp av en uppsättning högmodern brittisk luftbevakningsradar. Efter leverans av de första däri ingående stationerna får materielen den svenska beteckningen "ER typ III" (ER = eko-radio, den dåtida benämningen på all radar).

Den tyska "gåvan från skyn" av en felriktad V 2-robot blir sedan under tiden fram till oktober 1944 en direkt anledning till att Sverige då kan förses med början till en i försvarsberedskapstid och

krig hög viktig (numera helt ofrånkomlig) radarluftbevakning med därför behövlig specialmateriel — till jaktflygets, hela luftförsvarets och riksförsvarets gagn.

LUFTFÖRSVARSKOMMITTÉ

Det svenska jaktflygets alltför länge otillräckliga numerär och materiellt sett svaga kvalitet på sina hall, särskilt vid de efter 1940 års beslut tillkomna nyare jaktflottiljerna i väst och syd — Göta

Hitlers första hemliga vapen — V 1:an. En flygplanliknande, självgående robot, en "flygande bomb". Maxfart ca 600–650 km/tim, medförd sprängladdning ca 1 ton, "skottvidd" (flygsträcka) ca 300 km. Insattes mot

flygflottilj (F9) och Skånska flygflottiljen (F10); vilka båda på rådande avspärning och länge alltför svag inhemsk flygindustri endast kunnat förses med inte fullt toppmoderna, från Italien som en nödfallsutväg inköpta plan — ävensom efterhand allt mera brännande frågor om luftbevakningens och luftvärnets ställning, organisation och utrustning m m, leder 1944 bl a till:

- att ÖB den 1 augusti från flygvapenchefen infordrar namnuppgift på per-

mål i södra England. Bekämpades efterhand framgångsrikt av jaktflyg och luftvärn m m □ Några V 1:or hamnade i slutet på 1944 av misstag i södra Sverige. Nedan rester av en kraschad V 1-robot.

sonal ur flygvapnet att ingå i en blivande, ÖB direkt underställd *luftförsvarskommitté*; i ÖB-skrivelsen konstateras i övrigt,

- att Sveriges luftförsvar — däri självfallet inräknat främst jaktflyg, jaktstridsledning och luftbevakning — inte kunnat följa med i den snabba utvecklingen efter 1942 (året för senast fastställd försvarsordning); anledningarna därtill har varit främst vårt avskilda läge, avspärningen från nödvändig import, allt för snäv "anslagsram" o d.
- att vi därför ifråga om luftförsvar år 1944 befinner oss avsevärt i efterhand i förhållande till redan i dåtidens luftkrigföring vanliga anfallsmedel och anfallsmetoder,
- att effektivisering är nödvändig, om svenskt luftförsvar skall kunna fylla sina uppgifter i krig, samt
- att den tilltänkta utredningen främst bör syfta till sådan effektivisering, i tekniska, taktiska och organisatoriska hänseenden.

Den 11 augusti tillställer flygvapenchefen ÖB begärd namnuppgift. Den innebär,

- att till flygvapnets representanter i kommittén utsetts dels stabsschefen i 3:e flygeskaderns (E3) stab, dåvarande majoren, numera generalmajoren *Lennart Peyron*, dels en officer ur flygförvaltningen, beordrad för varje fall, för närmast aktuell förvaltningsfråga.

I juni 1945 framlägger luftförsvarskommittén sitt bl a för flygledningens orientering utarbetade, preliminära betänkande och förslag till åtgärder i femårsperioden 1947/48—1951/52 på luftförsvarets områden.

BEGYNNANDE AVSPÄNNING

Mot slutet av juli 1944 blir det alltmera klart att den omedelbara faran för Sveriges del minskat. Detta främst till följd av de stora, nya motgångar, vilka i väster och öster mött Tyskland. Den militära lägesutvecklingen i Finland tycks också tyda på en åtminstone tillfälligt minskad fara. De svenska beredskapsåtgärder, som följer på slutet av sommaren, varslar i flera fall om kommande avspänning. Bland de som gäller flygvapnet må nämnas:

- den 26 juli utger ÖB nya, något lättade bestämmelser för stridsberedskapen vid flygbasförsvaret, vissa staber m m,
- den 1 augusti upphäver han sina krav på flygplans ständiga, spridda och dolda uppställning på baserna, denna skall tills vidare bara vara förberedd och kunna intas sex timmar efter ny order,
- den 5 augusti beordrar han viss ändring i de för spaningen över södra Östersjön gällande grunderna — fr o m den 7 augusti skall det flygvapenchefen direkt underställda, i södra Sverige baserade fjärrspaningsflyget (3/F11, plan typ S 16 Caproni) med sitt ordinarie uppdrag att fjärrspana i området ned till tyska nordkusten vid Östersjön också förena uppgiften att övervaka ett nordligare område, den sk Bornholmsförträngningen m m, vilket förut ålegat en i trakten av Karlskrona baserad sjösplaningsdivision (4/F2).

PLAN FÖR LÄTTNADER

Den 25 augusti godkänner regeringen en av ÖB uppgjord och inlämnad plan för beredskapsminskningar. Om denna kan nämnas:

- ÖB räknar med att viss beredskap bibehålls, bl a m h t fara för militära förvecklingar nära Sveriges gräns, t ex i samband med en kommande finsk-rysk separatfred, fara för sort-satta neutralitetskränkningar från luften, möjligheter till incidenter m m,
- vid flygvapnet erfordras fortsatt beredskap vid främst jakt- och spaningsflyg, enligt en redan den 24 augusti flygvapenchefen av ÖB tillställd skrivelse.

I denna har gången i beredskapslättnaderna skisserats sålunda:

- antalet krigsorganiserade förband m m skall minskas efter hand, enligt senare order,
- beredskapsgraderna sänks sålunda: en jaktrote vid vardera F8 och F9 samt en jaktdivision vid F10 under dager den högsta startberedskap som är möjlig utan onödigt materielförslitning,
- en fjärrspaningsgrupp F11 på vardera västkusten, sydkusten och ostkusten från gryningens början till två timmar före skymningens slut med ett plan ur vardera

gruppen en halvtimmars startberedskap, återstoden i sex timmars beredskap,
 ☐ krigsorganiserade staber och förband i övrigt 24 timmars beredskap,
 ☐ 21 april—1 augusti 1944 utfärdade övriga order av beredskapsnatur upphör i ert flertal fall att gälla.

Den 29 augusti låter ÖB utsända bestämmelse att den för viss spaning till södra Skåne förlagda divisionen ur Östgöta flygflottilj (3/F3) tiden 12—16 september skall delta i en fälttjänstövning, ordnad inom I:a militärområdet.

OMBASERINGAR MOT NORR

Sista delen av krisen, i september—oktober 1944, blir de mest framträdande dragen i flygvapnets verksamhet och försvarsberedskap:

- dels en viss skärpning, med ombase-

genom framgångsrika finska flyg- och markoperationer. Områdena kring Torne älv är i högsta grad krigsskådeplatser på den finska sidan. De retirerande tyskarna tillämpar hänsynslöst brändas jordens taktik. Bebyggelse, odlingar, andra ekonomiska och kulturella värden ödeläggs genom brand och sprängningar. De svenska åtgärderna för att hindra krigets spridande till svenska sidan blir i vad rör flyget de följande:

- den 19 september ger ÖB order om beredskapsstärkningar i norr och vissa samtidiga beredskapslättnader i mellersta och södra Sverige; ordern innebär bl a:

☐ en jaktdivision ur Svea flygflottilj (3/F8, flygplan J 9) jämte erforderligt basförband skall snarast baseras i Övre Norrland, med uppgift att avvisa neutralitetskränkningar,

F3 med åtta SAAB S 17 L och ett S 14-plan — krigsorganiserat underställas nyssnämnde befälhavare ur armén.

NYA ÅTGÄRDER

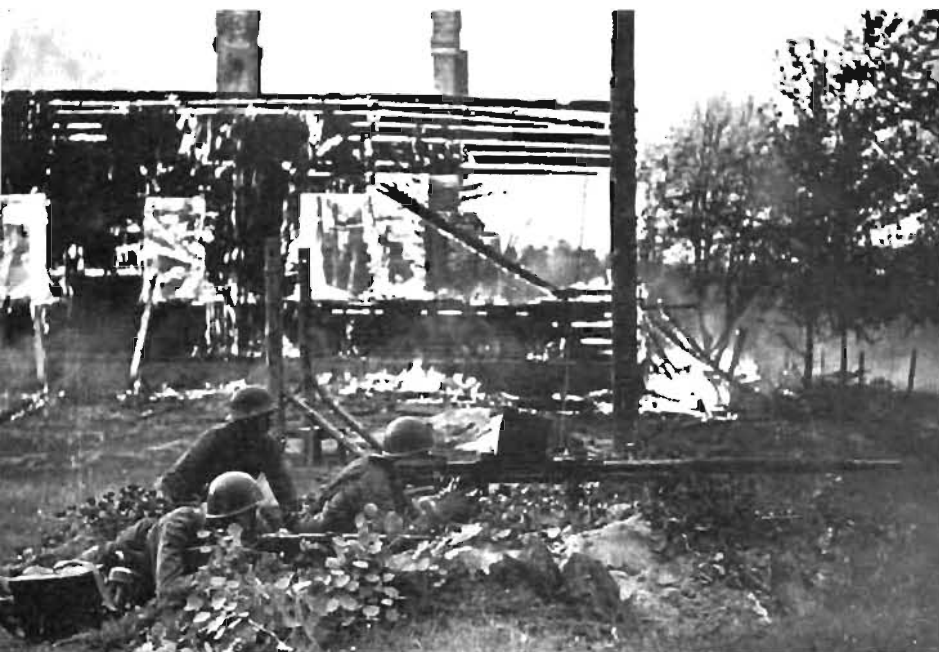
Ordern bestämmer vidare att ÖB-ordern av den 10 juni 1944, som utfärdats efter den västallierade invasionen över Engelska kanalen, och gällt organiserandet av visst bomb- (attack-) flyg och kompletterande spaningsflyg för urökad neutralitetsvakt i söder och väster skall upphöra att gälla. Åtgärderna i fortsättningen blir närmast bl a:

- den 20 september utger flygvapenchefen vissa av det förutnämnda betingade, närmare verkställighetsorder m m,
- den 25 september, sedan rekognoseringar visat att det för spaningsdivisionen ur F3 (5/F3) påtänkta flygfältet vid Boden pågående arbeten blivit obrukbart, fastställer flygvapenchefen — efter orientering till bl a försvarsstaben om sitt beslut — att förbandet skall förläggas till det under beredskapstiden anlagda, nya flygfältet vid Kalix (ca 70 km östnordost Boden),
- den 3 oktober inleder den till Övre Norrland för neutralitetsvakt ombaserade jaktdivisionen — 3/F8 — sin verksamhet; denna omfattar bl a jakt-skydd åt 5/F3 från Kalix utgående spaning nordostut mot Torne älvs gränstrakter; uppdragen fortsätter varje flygbar dag och verkställs i allmänhet rotevis.

TYSK BESKJUTNING

Flygverksamheten i Övre Norrland leder till önskat resultat. Den tyska reträtten åt nordväst följs, övervakas och kontrolleras från svenska sidan. Trots beskjutning från luftvärn och tyska plan inträffar inga förluster. Sedan de finsk-tyska striderna öster och nordöst Torne älv under oktober—november 1944 via Totneå och Muonio förflyttats in i Norge, ombaseras delar av det i Västerbotten förlagda svenska jakt- och spaningsflyget till Kiruna i Lappland, närmare vår västra landgräns.

- "Flygvapenövning 1944", en av den förstärkta försvarsberedskapstidens största och lärorikaste, skall refereras i ett kommande nummer. Den blev en god mätare på den kraftiga och betydelsefulla utveckling, som flygvapnet genomgått sedan de första beredskapsåren 1939—1940. Detta främst tack vare en målmedveten och skicklig ledning, som sedan juli 1942 utövats av flygvapenchefen, general-löjtnant, sedermera general *Bengt G:son Nordenskiöld* — biträdd av kunniga och energiska medarbetare. Vissa utomståendes motstånd har med kraft övervunnits och värdefullt stöd lämnats av anslagsbeviljande statsinstanser m fl. ■

Finsk trupp, beväpnad med tungt, finskkonstruerat antitankvapen, kämpande mot fiendens stridsvagnar. När tyskarna drevs ur Finland använde de sig av den brändas jordens taktik, bl a vid det totala utplånandet av staden Rovaniemi.

ringar och flygningar med till Övre Norrland förflyttat jaktflyg och spaningsflyg, orsakat av i början på september inträdd, Finland av sin övermäktige granne i öster Sovjetunionen påtvingad brytning med landets i kriget allierade, det nu sviktande Tyskland,

- dels en större flygvapenövning i mellersta Sverige — "Flygvapenövning 1944" — till vissa delar gemensam med styrkor ur armén och marinen.

KRIGET PÅ NÄRHÅLL

Från den 15 september råder krigstillstånd mellan Finland och Tyskland. I norra Finland kvarvarande, men vikande tyska styrkor drivs med kraft bort åt nordväst,

☐ i första hand skall Norrbottens flygbaskårs (F21) depaflygfält Kallaxheden vid Luleå utnyttjas som bas, en kommande ombasering till Kiruna i Lappland skall förberedas,

☐ divisionen skall under dagar med en rote hålla den högsta startberedskap som är möjlig utan onödig materielförslitning, återstoden av förbandet sex timmars beredskap,

☐ utöver sedan 1939 till Övre Norrland förlagd arméspaningsgrupp ur Östgöta flygflottilj — "Sgrp VI: F3" — (nu med två plan SAAB S 17 L och ett av typ S 14, Fieseler Storch), underställd militärbefälhavaren VI:a militärområdet, skall nu ytterligare ett annat spaningsförband — en arméspaningsdivision ur